

Dimitrij Antonov

Napadnute minijature: oštećeni likovi u ruskoj ikonografiji

Ovaj tekst donosi prikaze različitih vrsta napada na vizualnu umjetnost i motivacija čitatelja/promatrača koji su izazvali štetu. U srednjovjekovnoj Rusiji, kao i u Europi, napadi na 'slike' se mogu podijeliti na one usmjerene na likove kojima se molitelji obraćaju (ikone ili kipovi svetaca) ili ih samo promatraju (iluminacije ili zidne slike) i one protiv negativnih likova, grešnika i demona. Možemo razlikovati nekoliko osnovnih načina i motiva za nasilje nad svetim slikama: uništenje nepoželjnih dijelova ili cijelog prikaza, brisanje bestidnih prikaza, magijski postupak (npr. struganje boje za amajlije), provokacije (tjeranje prikaza na izvođenje čuda) ili osвете za nepomaganje. U okviru korpusa srednjovjekovne ruske umjetnosti u praćenju uništenja svetih likova oslanjamo se uglavnom na tekstualne izvore i malobrojne primjere, budući da je većina oštećenih umjetnina obnovljena. Situacija je potpuno drugačija kod prikaza negativnih likova, pa tako na brojnim primjerima možemo vidjeti izbrisane oči, prekrižena lica, preslikane cijele figure i drugo, u minijaturama rukopisa namijenjenim ograničenom broju korisnika i u knjigama za široku uporabu. Destrukcija prikaza bila je većinom nasumična pojava koja je rijetko vodila do pedantnijeg procesa u oštećenju svih relevantnih likova u rukopisu. Ovaj čin vizualne agresije ima za cilj omalovažiti 'neprijatelja' i omogućiti čitatelju da pokaže svoju nadmoć nad protivnikom u 'slici'.

Prijevod s engleskoga: Sara Pehneć